

[SÉBASTIEN CHIÈZE] (MADRID)
AAN [CONSTANTIJN HUYGENS (DEN HAAG)]
8 FEBRUARI 1679
7101

Antwoord op een verloren gegane brief van Huygens, die Chièze op 6 februari 1679 had ontvangen.

Samenvatting: Chièze bericht Huygens dat de krachtige taal van Willem III geen indruk heeft gemaakt.

Daarnaast hij speculeert over de gebeurtenissen rond Maastricht.

Bijlage: concept inzake financiën (Chièze).

Chièze schreef opnieuw op 22 februari 1679 (7102).

Primaire bron: Leiden, Univ. Bibl.: brief (dubbelvel, 15x21cm, abcd | -; autograaf).

Vroegere uitgave: Worp 6, nr. 7101, p. 408: onvolledig (<Le langage que ... l'hebreu pour moy>).

Namen: Johan Joseph van Oostenrijk; Karel II (koning van Spanje); Willem III.

Plaatsen: Bilbao; Cadiz; Maastricht.

Transcriptie

Madrit, le 8 Fevrier 1679.

Jamais rien de plus à propos pour moy que l'ordre du Roy, qui pour remettre le courrier à son antien pié l'oblige de partir aujourd'huy, Mécredy, quoyque depuis près de quatre ans il ne fut party que le Vendredy. Ainsy, pour la préssante affaire du chiffre, vous aurez, s'il vous plaît, à vous contenter *del bosquejo o borron* que voicy, capable toutefois de *despartar* vos idées de jadis et de vous faire gagner réputation, sans en courir le blame de plagiaire, d'autant plus que dez à présent, comme pour lors je désavoue les embrions ci-inclus. Mais s'il alloit vous prendre envie ou à *l'adelantado* de vous approprier 'le savant Schizzo du Brodeur de Madrit, je vous décrierois tout deux *como ladrones de marca mayor*.

Le langage que Son Altesse veut que je parle icy est fort de mon goust, et je prétens l'adornier de belles graphides et diatiposes, mais vous serez | b | estonné comme en rien n'auray persuadé le Seigneur *Don Juan de Austria*, dont le cœur est aussi sec que la bouche est melliflue, et si vous ne faites correspondre par delà les œuvres aux parolles, vous n'aurez plus icy, ni argent ni promesses. Toutes les letres de Flandres chantent que Maestricht va estre rendu à cette couronne, mais je n'ay de confiance qu'à ce que vous me marquez. Faites seulement bien tost ce que vous avez à faire. Quand je devrois *uri, vinciri, necari*, le beau triomphe que ce seroit pour moy, si en châtiment du gage saisy par Son Altesse, on me mettoit icy *jure pignoris* dans un chasteau, ou que, *por mayor gloria*, on me fit conduire piedz et poins liez sur la frontière par les mesmes *algouazilz* que j'ay si souvent *hechados en hora mala de mi barrio por embaxador* de Son Altesse. À cette condition *cupio dissolvi* et secouer mon double caractère, pour aller jouer le personnage *del sabio en su rinçon*. | c |

Je vous rens de l'Espaignol pour vostre Anglois, qui est de l'Hébreu pour moy.

Vostre lettre me plaît moult et en récompense *te totos sex menses quietum reddam*. Le chocolate ne court plus pour mon compte, sans savoir s'il court encore au gré des venz, car depuis avoir donné mes ordres à Cadix, je me suis mis l'esprit en repos sur cette matière *hasta saber*, si la marchandise vous plaît, après quoy nous la faisons plus ou moins poivrer, suivant l'appetit de vos dames, pour lesquelles seules la feste se fait.

Le malheureux séjour de Madrit a fait à mon espouse et à moy une encor plus malheureuse nécessité de cette denrée pour le reste de nos jours. Il n'est pas jusques'aux chatz qui n'assistent à cette fonction et *ultra expostulant* leur portion, en sorte que c'est de la charité de Son Altesse, qui m'a mis le pain à la main, de ne me laisser pas manquer d'une aliment, *aun mas preciso*. | d |

Est-il possible que *el Presidentillo* s'inscrive en faux contre le bon exemple que tous ses amis luy ont donné, les uns après les autres, et qu'il refuse un joug aussi suave que celluy du mariage. Je suis marry qu'un si galant homme se damne à crédit par ses fréquentes eschappées aux frais de la Mairie.

---

1. Tussen <approprier> en <le> staat een invoegingsteken, maar er is niets ingevoegd.

Je dois vous dire, Monsieur, que vostre paquet n'arriva qu'avant'hyer à midi avec le courier, que hyer-matin j'envoyé demander audience à Monsieur *Don Juan*, qui venoit d'estre seigné, qu'y ayant renvoyé ce matin, on m'a dit que demain il le seroit encor sans qu'on puisse savoir à quoy aboutira son incommodité, qui n'est pas pour encor *cosa de cuidado*, puisqu'elle ne suspend pas le départ intempestif du courier.

Vertaling

Madrid, 8 februari 1679.

Nooit is iets mij beter van pas gekomen dan het bevel van de ²koning dat, om de post op de oude voet terug te brengen, deze verplicht om vandaag, woensdag te vertrekken, ofschoon hij sedert bijna vier jaar eerst op vrijdag vertrok. Daardoor zult u, voor wat de dringende zaak van de financiën betreft, genoeg moeten nemen, alstublieft, met het bijgaande ^Lconcept of ontwerp^L, dat echter bij machte is om uw vroegere ideeën ^Lop te frissen^L en u naam te doen maken, zonder van plagiaat te worden beschuldigd, temeer daar ik vanaf heden derhalve de daarin besloten kiemen loochen. Maar als u lust mocht krijgen of ^Lde vermetelheid^L om u de ingewikkelde ^Lschets^L van de borduurwerker van Madrid toe te eigenen, dan zou ik u beiden ^Lals bijzonder grote dieven^L in een kwaad daglicht stellen.

De taal die Zijne ³Hoogheid wil dat ik hier spreek, is zeer naar mijn zin en ik ben van plan die op te sieren met mooie beelden en voorstellingen, maar u zult verbaasd zijn hoe in een oogwenk ^Lmijnheer Johan [Joseph] van Oostenrijk^L overtuigd zal zijn, wiens hart even dor is als zijn mond honingzoet, en als u daarginds woorden en daden niet met elkaar in overeenstemming houdt, zult u hier geld noch beloften ontvangen.

Alle brieven uit Vlaanderen roepen het uit dat Maastricht aan deze kroon zal worden teruggegeven, maar ik stel alleen maar vertrouwen in hetgeen u mij zegt. Doet u slechts snel wat u te doen staat. Mocht ik moeten worden ^Lverbrand, overwonnen of gedood^L, dan zou het een mooie triomf voor mij zijn, wanneer men mij hier als straf voor het door Zijne Hoogheid in beslag genomen pand ^Luit rechte van onderpand^L in een kasteel zou opsluiten of dat men mij, ^Lter meerdere glorie^L, aan handen en voeten geboeid over de grens zou laten zetten door dezelfde ^Lgerechtsdienaren^L met wie ik zo vaak ^Lte maken heb gehad in de slechte tijd van mijn factotum-zijn als ambassadeur^L van Zijne Hoogheid. Onder die omstandigheden ^Lwens ik ontbonden te zijn^L, en mijn dubbele aard af te schudden om de rol te gaan spelen ^Lvan de wijze in zijn hoekje^L.

Ik geef u Spaans terug in ruil voor uw Engels, dat voor mij Hebreeuws is.

Uw ⁴brief bevat mij zeer, en als dank ^Lzal ik u stil maken voor zes volle maanden^L. De chocoladezaak loopt niet meer voor mijn rekening, zonder dat ik weet of hij nog loopt naargelang de wind waait, want na mijn opdrachten aan Cadiz te hebben gegeven, heb ik mij er verder niet meer mee bemoeid ^Ltot ik weet^L of de handelswaar u bevalt, waarna wij meer of minder peper zullen toevoegen, al naar de smaak van de dames, voor wie alleen het feest eigenlijk is. Het ongelukkige verblijf in Madrid heeft mijn vrouw en mij een nog ongelukkiger behoefte aan dit levensmiddel gegeven voor de rest van onze dagen. Zelfs voor de katten is er niets dat deze functie vervult, en ^Look zij eisen^L hun deel op, zodat het van de liefdadigheid van Zijne Hoogheid afhangt, die mij het brood ter hand heeft gesteld, om het mij aan geen levensmiddel te laten ontbreken, hoe kostbaar ook. Is het mogelijk dat de kleine president [zoon van Dedel?] zich te weer stelt tegen het goede voorbeeld dat al zijn vrienden hem hebben gegeven, de een na de ander, en dat hij afziet van een zoet juk als dat van een huwelijk? Het bedroeft mij dat een zo hoffelijk man zich op afbetaling de verdoemenis op de hals haalt met zijn veelvuldige ontsnappingen aan de kosten van het stadhuis.

Ik moet u zeggen, mijnheer, dat uw zending eerst eergisteren met de post is aangekomen en dat ik gistermorgen audiëntie heb laten aanvragen bij ^Lmijnheer Johan^L, die toen juist een aderlating had ondergaan. Deze morgen heb ik opnieuw audiëntie aangevraagd en men heeft mij gezegd, dat hij er morgen nog een zou ondergaan, en men kon niet zeggen waarop zijn ongemak zal uitdraaien, hetgeen voor het moment nog geen ^Lvoorwerp van zorg^L is, want zij schort het ongelegen komend vertrek van de post niet op.

---

2. Karel II van Spanje.

3. Willem III.

4. Huygens aan Chièze, januari 1679 (verloren).